

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 21 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Małecka

Protokolant: protokolant sądowy Tomasz Wojciechowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 listopada 2019 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa Z. S.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Zakładu Karnego we W.

o zapłatę

I. Powództwo oddala.

II. Kosztami sądowymi, od obowiązku uiszczenia których powód został zwolniony obciąża Skarb Państwa.

III. Nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez pozwanego.

/-/ Sędzia M. Małecka

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 października 2018 r. **powód Z. S.**, wniósł o zasądzenie od **pozwanego tj. Skarbu Państwa – reprezentowanego przez Dyrektora Zakładu Karnego we W.** kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych oraz „obrazę godności i narażenie na wstyd oraz ciągnącą się nadal w konsekwencji tego zdarzenia opinię i docinki” oraz odszkodowanie za złe wykonanie protezy zębowej.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż w czasie, gdy przebywał jako skazany w ZK W., w okolicy prawej pachwiny pojawił się u niego ropień (wewnątrz brzucha, był wyczuwalny przez skórę), z którym udał się do lekarza przejmującego w zakładzie karnym. W czasie wizyty i badania przez lekarza, w gabinecie była obecna pielęgniarka znana powodowi z widzenia. Badanie było dla niego krępujące i wiązało się z poczuciem wstydu, albowiem z uwagi na miejsce położenia ropnia był zmuszony zdjąć bieliznę (majtki) w obecności kobiety. Powód łącznie trzy razy był zmuszony rozebrać się w obecności pielęgniarki. (wizyta u lekarza ogólnego, chirurga i kontrolna). Powód uznał, że w ten sposób doszło do naruszenia jego godności, za co winien uzyskać kwotę 100.000 zł. W/w kwoty domagał się również tytułem odszkodowania za złe wykonanie protezy zębowej.

W **odpowiedzi na pozew** z dnia 18 lipca 2019r. **pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Zakładu Karnego we W.** wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany wskazał, że zaprzecza wszelkim podnoszonym przez powoda twierdzeniom oraz oświadczył, że zarzuty formułowane w pozwie są nieprawdziwe, a powództwo nie zasługuje na uwzględnienie choćby w części. W szczególności zaprzeczył, by badania powoda dokonano niezgodnie z przepisami, a ponadto podkreślił, że miał on prawo żądać w trakcie badania przez lekarza opuszczenia gabinetu przez pielęgniarkę.

Pozwany podniósł również, że protezę zębową wykonano dla powoda w 2016r. i odebrał ją 8 marca 2016r., a także, iż od daty odbioru nie kwestionował jakości protezy. Pozwany zaznaczył, że administracja Zakładu Karnego we W. nie odnotowała żadnych próśb, skarg powoda dotyczących tej kwestii.

Pozwany zaprzeczył także, by konieczność rozebrania się w obecności pielęgniarki mogła wpłynąć negatywnie na psychikę powoda, albowiem nie podnosił tych okoliczności korzystając z pomocy psychologa oddziałowego.

Pismem z dnia 6 października 2019r. powód wniósł o przeprowadzenie dowodu z akt sprawy(...), przesłuchanie I. B. i A. G. oraz zwrócenie się do pozwanego o dokument potwierdzający szacunek powoda dla wartości religijnych oraz bycie członkiem grup misyjnych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód Z. S. odbywa karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym we W..

Bezsporne

W dniu 8 marca 2016r. powód pokwitował odbiór protezy zębowej, górnej częściowej.

Bezsporne, a ponadto dowód: wpis w książeczce zdrowia powoda (k. 44 akt)

W dniu 25 kwietnia 2018r. powód został przyjęty przez lekarza ogólnego z uwagi na zauważony przez Z. S. podskórny ropień wewnątrz brzucha, w okolicach prawej pachwiny. W czasie wizyty i badania przez lekarza, w gabinecie była obecna pielęgniarka, znana powodowi z widzenia. W celu przeprowadzenia badania powód musiał zdjąć bieliznę (majtki). Odbyło się to w obecności pielęgniarki pracującej w ambulatorium. W tym samym dniu powód miał drugie badanie przeprowadzone przez lekarza chirurga, w której również uczestniczyła ta sama pielęgniarka, a które także wiązało się ze zdjęciem bielizny.

W dniu 5 maja 2019r. powód był na badaniu kontrolnym u lekarza chirurga, podczas którego ponownie musiał zdjąć bieliznę w obecności pielęgniarki.

Bezsporne, a ponadto dowód: wpisy w książeczce zdrowia powoda (k. 45 akt)

W okresie od kwietnia do czerwca 2019r. powód korzystał z możliwości prowadzenia rozmów z psychologiem. Miało to miejsce w czasie, gdy powód był osadzony w pojedynczej celi. Z. S. nie zgłaszał w czasie tych rozmów żadnych dolegliwości psychicznych związanych z koniecznością uprzedniego zdjęcia bielizny w obecności pielęgniarki.

Dowód: notatki z rozmów z psychologiem (k. 38-42 akt), notatka służbowa sporządzona przez psychologa E. J. (k. 48 akt)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej przywołanych dokumentów, których wartość dowodowa nie była przez strony kwestionowana, a Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu. Wymienione wyżej dokumenty stanowią dowód faktycznego korzystania przez niego z więziennej opieki medycznej oraz pomocy psychologa.

Nie ulega wątpliwości Sądu, albowiem nie jest to okoliczność kwestionowana przez strony, że pozwany w obecności pielęgniarki ambulatoryjnej trzykrotnie musiał zdjąć bieliznę (majtki) w celu poddania się badaniom lekarskim. Powód nie podważył również treści notatek sporządzonych przez psychologa E. J. z rozmów psychologicznych prowadzonych z powodem. Bezsporne jest również między stronami, że w dniu 8 marca 2016r. powód odebrał protezę zębową, albowiem powyższą okoliczność potwierdza wpis dokonany w książeczce zdrowia skazanego.

Nieprzydatne dla rozpoznania niniejszej sprawy okazały się dokumenty zgromadzone w aktach sprawy o sygn. akt (...), albowiem pozew wniesiony w w/w sprawie dotyczył zapłaty na rzecz powoda kwoty 1.000.000 zł za otrzymanie w Zakładzie Karnym we W., zdaniem powoda, okularów, w których źle widział. Okoliczności powołane przez powoda w

sprawie nie pozostawały w związku z twierdzeniami podniesionymi przez niego w niniejszej sprawie. Pozwany również w sprawie o sygn. akt (...)wnosił o oddalenie powództwa.

Sąd oddalił pozostałe wnioski dowodowe stron, albowiem okoliczności jakie miałyby potwierdzać, okazały się nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Po pierwsze na podkreślenie zasługuje, że powód z uwagi na odmowę stawienia się na rozprawę w dniu 21 sierpnia 2019r. (jak wynika z informacji udzielonej przez funkcjonariusza Policji, który przybył na sale rozpraw, powód nie wyraził zgody na przyście na rozprawę z założonymi kajdankami zespolonymi, mimo dowiezienia go do Sądu Okręgowego w Poznaniu z Zakładu Karnego we W.) utracił możliwość złożenia zeznań na potwierdzenie prawdziwości swoich twierdzeń. Z uwagi na decyzję powoda, Sąd pominął dowód z jego przesłuchania w charakterze strony. Na podkreślenie natomiast zasługuje, że w sprawie dotyczącej naruszenia dóbr osobistych, istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy jest przesłuchanie osoby, której dobra osobiste zostały naruszone, albowiem zaistnienie krzywdy w wyniku zachowań osoby trzeciej oraz jej rozmiar mogą zależeć od osobistych cech człowieka i sposobu jego reakcji na działania innych osób.

Powód nie skorzystał z tej możliwości i aktualnie musi ponieść konsekwencje swojego zachowania. Powód nie udowodnił jak konieczność zdjęcia bielizny w czasie badań lekarskich w obecności pielęgniarki ambulatorium więziennego wypłynęła na jego stan psychiczny, które jego dobra osobiste oraz w jaki sposób zostały naruszone, jaka była jego reakcja na to zdarzenie i jakiej doznał krzywdy. Powód nie wykazał również, by otrzymana w 2016r. od pozwanego proteza zębowa była wadliwa, by istniał związek przyczynowy pomiędzy działaniem powoda a ewentualną szkodą oraz na czym ta szkoda polegała.

Przesłuchanie zawnioskowanych przez powoda świadków tj. pielęgniarki A. G. i I. B. kierownika oddziału terapeutycznego okazało się nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy w świetle przyjęcia przez Sąd, iż powód nie mógł skutecznie złożyć wniosku o wykonania badania w gabinecie lekarskim pod nieobecność pielęgniarki, albowiem przepisy kkw nie przewidują takiej możliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powód źródła odpowiedzialności pozwanego upatruje w naruszeniu przez niego jego dóbr osobistych powoda w postaci godności poprzez narażenie go na wstyd związany z koniecznością zdjęcia bielizny w obecności pielęgniarki i „ciągnącą się nadal w konsekwencji tego zdarzenia opinią i docinki.” Wprawdzie w pozwie wskazał, że dochodzi z tego tytułu odszkodowania w wysokości 100.000 zł, to jednak z twierdzeń pozwu wynikało jednoznacznie, że w rzeczywistości w/w kwoty w zakresie wynikającym z naruszenia jego dóbr osobistych, dochodzi jako zadośćuczynienia. Podstawę odpowiedzialności pozwanego należy zatem oceniać przez pryzmat uregulowań przepisów art. 417 kc., art. 23 i 24 kc. oraz art. 448 kc.

Dobra osobiste człowieka, zgodnie z art. 23 kc, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Również Konstytucja RP, wśród przepisów o wolnościach, prawach i obowiązkach człowieka, w art. 30 określa, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Jak wskazał zaś Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 października 2007 r. (IICSK 269/07, Monitor Prawniczy 2007/21/1172), obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie Państwo działa w ramach imperium, realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka. Zgodnie z przepisem z art. 24 § 1 kc. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. (...) Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 448 kc.).

Powód winien zatem wykazać, iż doszło do naruszenia jego dobra osobistego, z kolei z przepisu art. 24 § 1 kc. wynika domniemanie bezprawności czynu, które pozwany w niniejszym postępowaniu winien obalić. Jedną z podstawowych powinności nowożytnego państwa prawa jest zagwarantowanie humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Zgodnie z art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw

Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38 poz. 167 i 169), każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Z kolei art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61 poz. 284 ze zm.), której Polska jest sygnatariuszem, stanowi, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu. Te normy prawa międzynarodowego znajdują swoje odpowiedniki w art. 40 i 41 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie one w sposób niewątpliwy nakładają na władzę publiczną wskazany obowiązek zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nie naruszających godności ludzkiej.

Zadośćuczynienie ma na celu jedynie naprawienie tej części krzywdy, która związana jest z niezgodnym z prawem zwiększeniem uciążliwości odbywania kary pozbawienia wolności.

W ocenie Sądu, działania pozwanego w zakresie udzielenia powodowi pomocy medycznej nie były bezprawne i nie doprowadziły do powstania szkody bądź doznania krzywdy przez niego.

Zgodnie bowiem z treścią art. 115 § 1a pkt 1 kkw, skazanemu odbywającemu karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo wyboru lekarza i pielęgniarki ambulatorium z izba chorych, natomiast zgodnie z § 7a cyt artykułu, świadczenia zdrowotne mogą być udzielane skazanemu bez obecności funkcjonariusza niewykonywającego zawodu medycznego **na wniosek** osoby udzielającej to świadczenie. Tym samym, przepisy kodeksu karnego wykonawczego nie przewidują, by to skazany mógł złożyć wniosek o nieobecność podczas udzielania świadczenia zdrowotnego funkcjonariusza niewykonywającego zawodu medycznego. Osadzony nie decyduje również o obecności przy badaniu profesjonalnego pracownika więziennej służby zdrowia. Wiąże się to ze specyfiką zakładu karnego, w którym powód przebywa oraz tym, że zadaniem więziennej służby zdrowia nie jest spełnienie dowolnych, często wygórowanych oczekiwań osób pozbawionych wolności, a jedynie utrzymanie ich niepogorszonym zdrowiu, a także, iż obowiązkiem funkcjonariuszy służby więziennej jest zapewnienie osadzonemu, jak i osobie udzielającej mu pomocy medycznej bezpieczeństwa.

Oceniając okoliczności przedstawione przez powoda, a mające jego zdaniem doprowadzić do powstania krzywdy, zauważyć należy, iż działanie pozwanego, polegające na zatrudnieniu w ambulatorium zakładu karnego jako pielęgniarki kobiety, czego konsekwencją był wzięcie przez nią udziału w badaniach powoda nie może zostać potraktowane jako działanie naruszające jego dobra osobiste. Jej obecność, jako pracownika ambulatorium, podczas badania powoda, była związana z wykonywaniem przez nią swoich obowiązków i nie można uznać jej za bezprawną, prowadzącą do naruszenia jakiegokolwiek dobra osobistego powoda (pielęgniarka pełni nie tylko samodzielną funkcję podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych, ale również funkcję pomocniczą podczas przeprowadzania badania lekarskiego). Uczucie wstydu, jakie towarzyszyło powodowi podczas jego badania, z uwagi na konieczność zdjęcia bielizny w obecności kobiety, nie mogło doprowadzić do naruszenia godności powoda, albowiem działanie pozwanego w tym zakresie było zasadne i zgodne z przepisami i nie miały na celu poniżenia powoda. W pozwie powód potwierdził, że pielęgniarka ta pomaga lekarzom podczas wizyt. Złożenie zatem przez powoda wniosku o przeprowadzenie badania bez obecności pielęgniarki nie mogło skutkować jego uwzględnieniem z uwagi na bezzasadność podniesionych argumentów.

Co istotne, powód w pozwie nie wykazał, jakie negatywne przeżycia wiązały się dla niego z tym zdarzeniem. Fakt spotkania pielęgniarki podczas jego dalszego pobytu w zakładzie karnym, zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego, nie mógł doprowadzić do powstania krzywdy po stronie powoda. Pracownik medyczny więziennej służby zdrowia na co dzień spotyka się z wielorakimi dolegliwościami pacjentów, których to proces leczenia może być powiązany z koniecznością poddania się badaniu bez bielizny. Na podkreślenie zasługuje, że powód nawet nie twierdził, by pielęgniarka zachowywała się podczas tych spotkań w sposób ośmieszający go, drwiący z jego wyglądu, bądź w jakikolwiek inny sposób nawiązujący do w/w badań.

Mając zatem powyższe na względzie, Sąd uznał żądanie pozwu w tym zakresie za bezzasadne, skutkujące oddaleniem powództwa.

Na podkreślenie zasługuje, że powód w żaden sposób nie udowodnił również drugiej części swojego żądania, związanego ze źle wykonaną protezą zębową. W pozwie nie przedstawił żadnych faktów potwierdzających zasadność żądania odszkodowania z tego tytułu, albowiem nie wskazał na czym polegało nieprawidłowe wykonanie protezy zębowej, kiedy wady się ujawniły, kogo obciąża ich powstanie, jaką szkodę spowodowały, czy informował o tym podmiot odpowiedzialny za powstanie tej wady, a także by powstanie szkody było związane z niezgodnym z prawem działaniem bądź zaniechaniem pozwanego. Pozwany natomiast zaprzeczył, by to na stronie pozwanej spoczywała odpowiedzialność za powstałą szkodę, zwłaszcza w świetle faktu, że w 8 marca 2016r. powód odebrał protezę, nie zgłaszając żadnych zastrzeżeń co do jej jakości. Pozwany zaprzeczył również, by był kiedykolwiek informowany przez powoda o jakichkolwiek wadach protezy zębowej. W ocenie Sądu, powód odmawiając stawienia się na salę rozpraw, pozbawił się możliwości podania informacji, które mogłyby udowodnić poniesienie przez niego szkody z tego tytułu. Mając zatem powyższe na względzie, Sąd oddalił powództwo (punkt I wyroku).

Mimo, iż powód przegrał proces, Sąd odstąpił od obciążenia go kosztami sądowymi na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1398 z póź. zm.) (punkt II wyroku).

Sąd nie obciążył powoda poniesionymi przez pozwanego kosztami procesu, mimo przegrania przez niego w całości niniejszej sprawy w oparciu o treść art. 102 kpc, który stanowi, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Istotną okolicznością był fakt, że powód jako osadzony w zakładzie karnym obecnie nie pracuje i nie uzyskuje żadnych dochodów, a obciążenie go kosztami zastępstwa procesowego spowodowałoby powstanie po jego stronie długu niemożliwego do uiszczenia (punkt III wyroku).

/-/ sędzia Małgorzata Małecka

ZARZĄDZENIE

1. Notować uzasadnienie,
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć powodowi z pouczeniem,
3. Za 14 dni od doręczenia lub z apelacją

P., dnia 10 stycznia 2020 r. /-/ sędzia Małgorzata Małecka